

השבוע. כשתמכה בדין בעניין תקציבי הביטחון, מבלי לקבל על עצמה את האחריות לקיצוץ בתקציבי המישרדים האחרים — הלכה בכיוון זה.

דיעות

לקח

מפואר

המעמד היה פאטיטי. קציני סגל הפיקוד העליון של צה"ל, שרובם המכריע היו קצינים זוטרים כאשר שימש דוד בן-גוריון בתפקיד שר הביטחון, חלקו לישיש בן 85 לכבוד יום הולדתו, כבוד צבאי מלא, כיאות לאיש שהטביע את חותמו על האיש, יותר מכל אדם בודד אחר על צה"ל.

רבים מהם, שלא עבדו מעולם במחיצתו של בן-גוריון, נדהמו לראותו כשהוא ניצב על רגליו במשך שעה ארוכה בבית החייל בתל-אביב, שם נערכה לכבודו חגיגת יום ההולדת הצבאי, כאשר מפעם לפעם מועד זכרונו ומגלה סימני שיכחה האופייניים לגילו. כך למשל, לא הצליח ביג' להיזכר איך נקראה המפלגה אליה השתייך עם הקמת המדינה, כאשר אימץ את זכרונו, ניסה האלוף להט לסייע לו, והזכיר לו: "מפא"י..." בן-גוריון ביטל את דבריו בתנועת-יד, אמר כאילו לעצמו: "אולי זה היה פועלי ציון..."

"אברהם החזיר הכל". נראה היה שביג' התכוון מראש לנאום שישא בפני הקצונה הבכירה של צה"ל. הוא הקדים ואמר כי מה שיאמר יאמר כולם פרטי, ואז סיפר לקצינים את סיפורו של אבי האומה, אברהם אבינו כפי שסופר בספר בראשית פרק י"ד, ושלפתעת ביג' אין לומדים ממנו לקח.

הסיפור התנ"כי עוסק במלחמת מלכי האמורי, בראשות כדלעומר, במלכי סדום. בשמעו על נצחון כדלעומר, אוסף אברהם אבינו את צבאו, המונה 318 איש, ויוצא

בן-גוריון

לקח מאבי האומה

לרדוף אחרי המנצחים כדי להחזיר למנוחתם את מה שנגזל מהם.

אמר ביג': "מלכי סדום רצו לתת לי אברהם את כל הרכוש, אבל הוא לא רצה לקחת דבר. הוא החזיר הכל... הוא לא רצה להינות ממשוהו ששייך להם, זה אחד המעשים המפוארים ביותר בהיסטוריה היהודית... אבי האומה נלחם בגבורה ובמהירות אך לא רצה לקחת שום דבר ממה שהציעו לו והחזיר את הכל..."

בן-גוריון עבר מנושא זה לנושאים אחרים, מבלי להסביר מדוע הביא דווקא סיפור זה בפני קציני צה"ל הבכירים. אבל לא היה צורך בשום הסבר או פירושים, היה ברור לכל כי ביג' הביא את סיפורו של אבי האומה כדי ללמד את קציני צה"ל שהנצחון בקרב אינו העיקר, אלא נדיבות הרוח, היודע להחזיר מה ששייך לאחרים.

הממשלה

ריח חדש

באוור

מאז חדר לתודעת אנשי הצמרת כי גולדה מאיר אכן עשויה לרדת מכס הממלכה בעוד שלושה עד ששה חודשים, השתנתה האווירה כליל.

ריח ההודמנות עלה באפם של עסקנים רבים, הסבורים כי יוכלו להשתתף איכר שזהו בקרב על הירושה, לכרות בריתות, להרוויח נתחים, למכור את תמיכתם למועמד זה או אחר.

אך את המתח העיקרי יצר המאבק בין שני המועמדים העיקריים לירושה: פינחס ספיר ומשה דיין.

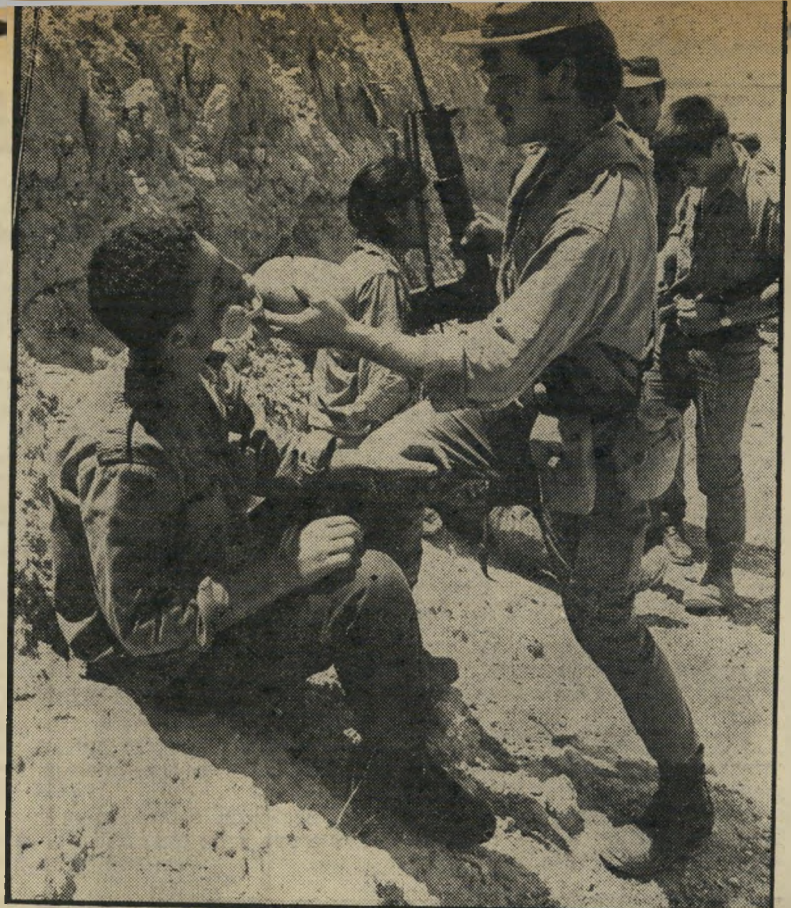
שלוש חזיתות. בשבוע הקודם עמדה במרכז מאבק זה התקפתו הגדולה של ספיר, שדרש לקצץ את תקציב הביטחון המנופח, דרישה שעוררה הד עמוק בצבור עמוסי-המיסים.

דיין השיב השבוע מלחמה בכמה זירות שונות:

הוא הציג את תלושי-התשלום של טייס חיל-האוויר, בהשוואה לטייסי אר-על, כדי להוכיח שאין ביוזבו במערכת הביטחון. אולם איש לא טען כי משכורות הטיילים דווקא מוגזמות, הביזבו שורר ב-מקומות אחרים.

נאמני דיין פתחו בהתקפה מוחצת על אבא אבן, בגלל דברים שאמר בראיון ב-אמריקה על חוסר הטעם במימון נוספים נגד פושעי-מלחמה נאציים. דבריו של אבן היו, מן הסתם, הבעת דיעה כנה, שרבים שותפים לה. אולם מבחינה פוליטית היתה זו פליטת-פה תמוהה, וקל היה לנצל אותה.

בראש ההתקפה עמדה חנה זמר, עורכת דבר. אחרי שליכת המפלגה גינתה את ההתקפה והתייצבה אוטומטית לימין אבן.

שיעת הפידאיון

כפי שהיא מתבטאת בתצלום זה, בו מגיש חייל צה"ל מים לפידאי שברח מירדן בשעת הטבח האחרון, עשתה רושם עמוק על הפלסטינים, גרמה לאובדן אמונם בפידאיון. אך אם לא יינתן ביטוי אחר ללאומיות הפלסטינית, עלול מצב זה להשתנות.

השלמה, אינו נופל בהרבה מחשירי בות המעשה הגואל שהביא להקימת מדינתנו. באור זה אני מציע לשקול את טיב הנימוקים הקוראים להחייבה.

ההיסטוריה אינה עומדת דום, ואינה מתפתחת בקו ישר. משום כך עוסקים ההיסטוריונים בעבר, ונוהרים מלעסוק ב-עתיד.

ואילו המדינאי, המבקש להטיב בעת חותמו על העתיד, עוסק בהווה, ומשתדל להשפיע עליו בכיוון הרצוי.

מחפשים אליבי

לדחייה

אני טוען, על כן, שהמצב הנוכחי נוח לפיתוח יוזמה ישראלית רבת-מעוף כלפי העם הפלסטיני — יוזמה שתצור בעצמה (אך לא לבדה) התפתחות בכיוון חדש.

אין לי שום ביטחון שאותה אפישרות תהיה קיימת, באותה צורה, גם בעור ארבע שנים, או בעור שנתיים.

בפוליטיקה יש תמיד נטייה לדחות הכרעות, עצלנות מחשבתית, אינטרסים אישיים ומפלגתיים, האינרציה הטבעית בהותו של כל מנגנון ממוסד — כל אלה מתנגדים ליוזמה חדשה, ומחפשים אליבי לדחייתה.

אודם הכניעה לנטייה זו יכולה להיות חרתי-אסוף.

אזכיר שוב דוגמה אחת מנסיוננו הראשון. ב-1948 היה קיים צירוף נדיר של נסיבות נוחות להקמת מדינת ישראל. שתי מעצמות-העל הכבירות היו בנות-בריתנו. גודייה-הגנה היו ערוכים לי קבלת פני פוליטיים. המצב בארץ היה נוח. הקואליציה של שליטי-ערב היתה מעוררת רח.

רוב הגורמים האלה השתנו תוך זמן קצר. סטאלין נאחז בטירוף אנטי-ישראלי, ונאט"ו-ישראלי, ירחיח-הדבש האמריקאי סובייטי הקצרצר נסתיים, המהפכה המצרית שינתה את המציאות המרחבית. אילו דחינו את הקמת המדינה בשנתיים בלבד, היינו גורמים בכייה לדורות רבים. אפילו דחייה של כמה חודשים היתה עלולה להיות מסוכנת.

גם אז בשמעו קולות של חכמים, ועימם נימוקים כביר-מישקל, שהציעו דחייה, לי מולנו, נמצא מי שהכריע הכרעה היסטורית לטובת המעשה הנועז.

אני משוכנע כי חשיבות המעשה הגואל, שביא את חשוקם ואת הי-

משום-מה קשה לרבים להבין כי כל כיבוש צבאי הופך, מעבר לנקודה מסוימת, לגורם מתסיס וממריד. אין זה מטבע האדם להיות ללא חופש, מבלי להיות אדון לגורלו, ללא הזכות להתבטא ולהתאגד ו-לבחור במנהיגים.

המשכת מצב בלתי-טבעי זה תוליד, במקורם או במאוחר, תהייה דיכויים נגדיים, העלולים לכרות תהום חדשה בין ישראל ופלסטיין.

הזמן

הוא עכשיו!

אחד מדבריו טען השר שלמה הלל, האחראי-כביכול למגעים עם אוכלוסיית השטחים המוחזקים, שלא ייתכן כלל להעניק חופש פוליטי במצב של שיל-טון-כיבוש צבאי.

חששני שהשר הידל אינו מצוי בתקדימים היסטוריים.

מיבנה הקהילתי הפדרלי הגרמני מתד, ומיבנה הקהילתי הדמוקרטי הגרמני נית מאידך, נוצרו שניהם בשלמותם תחת כיבוש צבאי, המישטר הקיים ביפאן, על מוסדותיו והחוקה שלו, נולדו כולו תחת מישטר של כיבוש צבאי אמריקאי. ובכל זאת, לא בגרמניה המערבית ולא ביפאן נוצרו מיסטיקוויזינגים, ובשני המיקרים החזיק המישטר החדש מעמד, ולא נפל בידי כוחות צבאניים, גם אחרי ששנתיים הכיבוש רשמית.

אני משתמש בדוגמות אלה ככוונה, כי הן הוזכרו לאחרונה במאמר של הוגה דעות פלסטיני, שפורסם בעיתון ערבי. הן מוכיחות ששילטון נבון, אמוצא את עצמו במצב של כובש אחרי מלחמה ש-נכפתה עליו, יכול לתת דחיפה להתפתחות חיובית לקראת שלום ודו-קיום, ולטיפוח גורמי העצמאות והשיחרור של העם הכבוש, בעוד מישטר-הכיבוש קיים להלכה. לנו יש כיום הזדמנות כזאת. עם כל הכבוד לנימוקים הנגדיים, שאיני מוזדק אף באחד מהם, אני חוזר וטוען: חכה נעניק לעם הפלסטיני חרות פוליטית עכשיו — כדי שיהיה לנו עם מן לברות שזוהי אמת מ-ח-ר.